

Verslag excursie gebied Waterschap Regge en Dinkel

Datum: 6 oktober 2004
Verslag: Adrienne Jansen (TAUW)
Foto's: Yolanda Wessels (aquasense): Snoeyingsbeek
Mirja Kits (Waterschap Aa en Maas): overige locaties

Inleiding

In het waterschapshuis worden korte presentaties gegeven door Gertie Schmidt, Hans Knol en Johan Medenblik over de te bezoeken excursiepunten, namelijk de Snoeyingsbeek, de Puntbeek en natuurontwikkeling "Sterrenwacht".

Snoeyingsbeek

De Snoeyingsbeek ontspringt op de oostflank van de stuwwal tussen Oldenzaal en Enschede en stroomt in oostelijke richting in de Dinkel uit. De beek begint als een verzameling greppels en slootjes en is een typische regenwaterbeek. De beek ligt in een beschermd natuurmonument. Morfologisch gezien is de beek weinig verstoord. In enkele trajecten is de beek genormaliseerd.

Het waterschap heeft nabij het uitstroompunt in de Dinkel een retentiegebied gerealiseerd. De afvoeren zijn zeer dynamisch van droogvallend in de zomer tot hoge afvoerpieken in het winterhalfjaar. Met behulp van een zogenaamde knijpconstructie in de beek (d.m.v. aaneengesloten houten palen) wordt water opgestuwd richting retentiegebied. De natuurwaarden zijn hoog en in het retentiegebied is de Bosbies al te vinden.

Snoeyingsbeek

Knijpconstructie

Retentiegebied

Detail retentiegebied

Lunch bij de Dinkel

Lunch in het veld, zittend op de oever van een hele mooie meander bij Lutterzand. Hier kunnen de morfologische processen hun gang gaan: afkalvende en aanslibbende oevers met omgevallen bomen.

Dinkel bij Lutterzand

Stijlwand in de Dinkel bij Lutterzand

De Puntbeek

De Puntbeek is een jaren zestig ruilverkavelingsbeek: strak en recht. Hier zijn oude meanders weer aangesloten op de beek en is in de bestaande bedding een natuurlijker stroomprofiel ontstaan. De oude meanders liggen in het bos en waren niet gedempt tijdens de ruilverkaveling. De tussenliggende oorspronkelijke trajecten zijn gevonden via bodemonderzoek. Daarnaast is de drainagebasis verhoogd door verhoging van de kruinhoogte van de stuw, het vergroten van de stromingsweerstand door het achterwege laten van maaionderhoud en verhoging van de beekbodem. Bij hoogwaterafvoer vindt inundatie plaats van het plangebied. De vernatting is ook gunstig voor de landbouw ter compensatie van de droogteschade. Moerasvegetaties zijn ontstaan in het grasland en winterbed door te plaggen en het talud te verflauwen. Het beeld dat is ontstaan is dat van natte heischrale vegetaties waardoor een beek rijk aan voedingsstoffen stroomt. De tweede stuw die we passeren wordt vervangen door een cascade-achtige vispassage. Hier wordt een waterstandsverschil van 1 m overbrugd.

De Puntbeek (1)

De Puntbeek (2)

De discussie gaat over dimensionering van het profiel. Waterschappen kiezen voor veiligheid waardoor het profiel, ook bij beekherstel, vaak nog te ruim is. Hierdoor komen gewenste morfologische processen niet op gang en is de stroming onvoldoende. Bij de planfase in het project is communicatie met betrokkenen belangrijk. Ervaring leert dat dit het best geen openbare bijeenkomsten kunnen zijn vanwege dwarsliggers en het effect op de groep betrokkenen. Bij het waterschap hebben ze gekozen voor een persoonlijke benadering. Dit levert meer medewerking op en minder vertraging.

Hermeandering en waterberging bij de Puntbeek

De puntbeek na lichte herprofilering en zonder onderhoud

Sterrenwacht

Op het punt waar het Omleidingskanaal en de Dinkel samenvloeien ligt het natuurontwikkelingsproject Sterrenwacht. Hier is een overstromingsvlakte gecreëerd van 3 hectare. Aanleiding voor het project was de constante afkalving van de waterkeringen langs de gekanaliseerde Dinkel. Het project heeft een retentie- en natuurdoelstelling. Er is een paaiplaats voor vissen aangelegd. Meerdere poelen zijn gegraven variërend in grootte en hoogteligging. Pas bij zeer hoge waterstanden zal de hoogst gelegen poel inunderen. De overtollige grond is deels gebruikt voor de aanleg van rivierduintjes. Hier zijn Steenanjers gevonden.

Er ontstaat een discussie over de aanleg van poelen. Deze schijnen bij ieder project te moeten voorkomen en vaak ook nog niervormig. Op deze plek horen ze van nature niet thuis. De vraag is waarom niet is gekozen voor de ontwikkeling van een moerasvegetatie, dat zou veel interessanter zijn voor het gebied. Hier heeft de ecooloog van het waterschap een keuze gemaakt... Aan de recreant is gedacht want er zijn banken aangebracht op een hoog punt met informatiebord zodat de passant zich een beeld kan vormen van de ontwikkelingen in het terrein. Het terrein wordt begraasd met pony's die verre van "wild" blijken te zijn.

Omleidingskanaal nabij de Sterrenwacht

Waterberging Dinkel nabij Sterrewacht